

سایہ تن در شکه چی

پتر وايس

ترجمہ نگار نصیری

ویراستار: محمد رضا پور جعفری

مقدمه مترجم

پتر وايس، با تفاصيل آغاز کرده بیس به ساختن فیلم های مستند برخاست گله برخشن از آنها به جوانان مبتوری هم دست یافتد. اما فعالیت اویس او در دهه شصت آغاز شد، نخستین رمان های او عوامی یا پدر و مادر و گزیرگاه، داستان های زندگی تاریخی خود است. در این آثار نویجه و علاقه داشتن به کافکا و اینهولن دید. چرا که پدر وايس ترقیت مهنس در زندگی او خاست. رایله و ایش با مادرش هم چندان بخوب نبود و در مدرسه هم

پتر وايس، متولد ۸ نوامبر ۱۹۱۶ در نوواوس برلین، متوفی ۱۰ مه ۱۹۸۲ در استکهلم.

منتقدان رمان کوتاه سایه تن درشکده‌چی را پس از انتشار در ۱۹۶۰ برای اصالت و ساختار هنرمندانه ستودند. این کتاب، ادبیات آلمانی منتشر زمان خود را متحول کرد.

«این جا به دور از رویدادهای شبه ادبی باب روز، نویسنده‌ای با عزمی راسخ یا به عبارت بهتر متکی به نفس است که روی اثری بی‌همتا کار می‌کند. در زمانه رواج کارهای سرسری، این برجسته‌ترین اثر ادبیات زمان ما را فقط می‌شود کاری بزرگ نامید.» دویچه تسایتونگ تصاویر، کلاژهای پتر وايس هستند که نخستین بار خود او در سال ۱۹۶۰ برای این کتاب انتخاب کرد.

مقدمه مترجم

پتر وايس، با نقاشی و گرافیک آغاز کرد سپس به ساختن فیلم‌های مستند پرداخت که برخی از آن‌ها به جوایز معتبری هم دست یافتند. اما فعالیت ادبی او در دههٔ شصت آغاز شد. نخستین رمان‌های او وداع با پدر و مادر و گریزگاه، داستان‌های زندگی نامه‌ی خود اوست. در این آثار توجه و علاقه‌ای به کافکا را می‌توان دید. چرا که پدر وايس نیز نقش مهمی در زندگی او داشت. رابطهٔ وايس با مادرش هم چندان خوب نبود و در مدرسه هم آموزگاران و هم‌کلاس‌هایش با او برخورد درستی نمی‌کردند. پس از مهاجرت به انگلستان در ۱۹۳۴، بچه‌های لندن مسخره‌اش می‌کردند، در سویس «خارجی مشکوک» به حساب می‌آمد.

سرانجام به سوئد رفت و اقامت آنجا را گرفت. البته در سوئد هم فقط به دلیل ثروت پدرش به او اجازه اقامت دادند.

پس از نوشتن یکی دو نمایشنامه که توصیف تنش‌های خانوادگی و تبعید و جست‌وجوی راه هنرمند است، اثر نمایش مهمش مارا - ساد را نوشت که نام اصلی آن چنین است: آزار و قتل ژان پُل مارا که گروه نمایش شارانتون به رهبری موسیو دوساد آن را به روی صحنه آورد. این نمایش نخستین بار در تئاتر شیلر برلین در ۱۹۶۴ به اجرا درآمد و بسیاری از معاصران آن را سرآغاز مرحله مهمی در تاریخ تئاتر آلمان دانستند. ماجراهی

رخدادهای کور و نامعلوم. هرگاه که نمی‌خواهد ماجراهای اطرافیانش را ثبت کند، در اتفاق زیرشیروانی دراز می‌کشد و خود را غرق در خیالات واهی می‌کند. همیشه بشقاب نمکی آمده دارد تا بتواند چند دانه نمک توی چشمهاش بپاشد. با این کار از لابه‌لای پرده اشک، تصاویر را برآ و هندسی می‌بیند.

شكل روایت در سایه تن درشکه‌چی، یعنی تصویر برداری واقع‌گرایانه و دقیق از جهان خارج، همراه با تردید در امکان روایت کردن، پیروان بسیاری یافت و این همزمان با توفیق «رمان نو» بود که با نام‌هایی همچون کلوسدیمون و رُب گریه درآمیخته بود.

نمایشنامه زنان توی خرمه را تحقیک کاوف، از میان درق تخته‌ها خره من‌کنند. جو تخته‌کار از دیوار خانه را می‌بینند، با رنگ زرده و راهمه و جایه‌ها رخصف، جنت پریک و روی آهان میله‌هایی افق برای آویختن و تخته‌ای شسته و آن بست. نا افق مورعه نهان و سایه میانها این هاست: مطلع طرح و خرخ بوزه خوکه، چلب، چلوب و شکب، شل، لوش و لجن، خوش‌خش سایش بسته خوکها به تخته‌های خبرچر و قلعه قلعه تخته‌ها، خوش‌سایده، ضئل تخته‌ها و خمک‌های شل و ول دیوار خانه، تک پکهای خرم باد در کنبع دیوار و هو هوی رویشده باد روی شمارهای مزرعه، غارهای کوکه کلاخر که از خیلی دور آمد و دیگر تکرار نمود (جهیز اندوههای)، صدیق تریغ تریغ و خشخش آرام جویهای اتفاقی که هر آن نیسته‌اند، این من خطرهایی باران که از عالیق می‌گفت، خنده و خشک وقتی روی سنگها بر زمین می‌گشت، زنگدار و قنی توی گودالی می‌برد و صدیق حرث خرب از طلاق که از آلوکنی می‌آید، پس و پیش رهی سریع اره و قلعه شدن میندا در لطفانی کوتاه و دوباره شروع شدن آن با قدرت به این معناست که اره در سنت خانه شاگرد است. حقیقت دون این حماماتی خاص که اغلب می‌شیم

تاریخی نمایشنامه، قتل مارا رهبر انقلابی فرانسه به دست شارلوت کورده در سال ۱۷۹۳ است که نمایش آن در ۱۸۰۸ با بازی گروهی بازیگر از آسایشگاه شارانتون، مرکب از بیماران و زندانیان سیاسی، به کارگردانی مارکی دوساد به روی صحنه می‌آید. این نمایشنامه در عین حال هم دوره «تژور» (۱۷۹۳) و هم شکاف‌های عصر ناپلئونی (۱۸۰۸) را توصیف می‌کند. صحنه‌های اصلی به مواجهه میان دو چهره بزرگ متضاد یعنی مارا و مارکی دوساد می‌پردازد. مارا، مظہر تعهد سیاسی کامل و ساد نماینده فردگرایی است که هرگونه تعهد نسبت به هر آرمانی را رد می‌کند.

موضوع اصلی نمایشنامه نشان دادن دیدگاه‌های متضاد دو شخصیت است. شیوه نمایش نیز برشتشی است. تنها بازیگران در نمایش حضور ندارند بلکه کسان دیگری از جمله بندبازان، ترددستان، رقصندگان، موسیقی‌دانان، آوازخوانان و مقلدان هم هستند که با اشارات و اطوار خاصی مقصود خود را بیان می‌کنند. نمایشنامه با قتل مارا به دست شارلوت کورده پایان می‌یابد.

نمایشنامه معروف دیگر او استنطاق است. که در اکتبر ۱۹۶۵ روی صحنه رفت. از آثار نمایشی دیگر او تروتسکی در تبعید و هولدرلین در آغاز دهه ۱۹۷۰ شایسته ذکرند.

اثر حاضر سایه تن درشکه‌چی، که در ۱۹۶۰ منتشر شد. پتروایس را به شهرت رساند. شکل بدیع اثر باعث شد تا بسیاری به تقلید از او پردازنند. جنبه مهم این رمان، شیوه توصیف دقیق و پوچ‌گرایانه آن است که اشیا را از آغاز تا پایان به دقت توصیف می‌کند.

راوی داستان روی کاسه مستراح نشسته و بسته کاغذ بر زانو همه چیز را توصیف می‌کند. حتا مستراح نیز با وسوس فراوان وصف می‌شود. تکه‌های روزنامه که غذا به آن چسبیده، خبرهایی از واقعیت مخدوش و